gemeente Steenbergen

BM1802668

RAADSMEDEDELING

Onderwerp
Meicirculaire Gemeentefonds 2018

Steenbergen; 20 juni 2018

Aan de Raad,
De uitkering uit het gemeentefonds is voor gemeenten de belangrijkste inkomstenbron. Voor Steenbergen komt dit neer op een bedrag van bijna 35 miljoen euro. Dat is ongeveer 60% van onze begroting.

Een aantal keren per jaar informeert het ministerie van BZK de gemeenten over de ontwikkelingen van de algemene uitkering. Meestal gebeurt dit met circulaires in mei, september en december. In 2018 is er, bij wijze van uitzondering, ook een maartcirculaire verschenen waarin de afspraken uit het Interbestuurlijk programma (IBP) zijn verwerkt. Deze maartcirculaire is de grondslag geweest voor onze perspectiefnota 2019.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Via de normering systematiek (trap op/trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. Op 31 mei 2018 is de meicirculaire verschenen. De meicirculaire bevat informatie over de hoeveelheid middelen die we de van het Rijk verwachten te ontvangen via het gemeentefonds.

Deze raadsmededeling gaat in op de inhoud van de meicirculaire (op hoofdlijnen), de verschillen met de maartcirculaire en de effecten daarvan op de perspectiefnota 2019. Hieronder een overzicht van de bedragen van de maart en de meicirculaire.

	2019	2020	2021	2022
Maartcirculaire	34.298.687	34.905.325	35.384.861	35.913.019
Meicirculaire	34.785.446	35.207.475	35.586.941	35.837.565
Mutatie	**V 486.759**	**V 302.150**	**V 202.080**	**N 75.454**

De mutatie is het gevolg van een aantal ontwikkelingen. Op de volgende pagina is een totaaloverzicht opgenomen van alle ontwikkelingen en de bijbehorende financiële mutaties ten opzichte van de maartcirculaire. Deze worden verderop in deze mededeling toegelicht. De letter van de ontwikkeling verwijst naar de toelichting. Als daar een V voor staat is het voordelig. Staat er een N dan is het nadelig ten opzichte van de maartcirculaire.

Ontwikkeling		2019		2020		2021		2022	Toelichting
Accres	V	433.849	V	456.579	V	567.545	V	440.327	A
Uitkeringsfactor	N	127.416	N	21.305	V	21.435	V	64.426	B
Plafond BCF	N	573.374	N	724.373	N	814.557	N	966.403	C
Eigen inkomsten	N	119.690	N	144.646	N	146.567	N	160.967	D
Hoeveelheidverschillen	V	209.244	V	217.145	V	220.583	V	295.044	E
Suppletie-uitkering SD	V	91.995	V	91.995	V	91.995	V	91.995	F
Armoede kinderen	N	7.586	N	7.586	N	7.586	N	7.586	G
Schulden en armoede	V	29.606	V	29.606		-		-	H
Volume SD	V	562.625	V	425.323	V	297.946	V	207.172	I
Overige verschillen	N	12.494	N	20.588	N	28.714	N	39.462	J
Totaal	**V**	**486.759**	**V**	**302.150**	**V**	**202.080**	**N**	**75.454**	
Stelpost BCF	V	195.000	V	130.000	V	65.000			C
Totaal na stelpost	**V**	**681.759**	**V**	**432.150**	**V**	**267.080**	**N**	**75.454**	

A. Ontwikkeling van het accres
Het accres geeft de groei of de krimp van het gemeentefonds weer. Deze is gekoppeld aan de rijksuitgaven en bevat ook de compensatie voor de loon en prijscomponent. Ten opzichte van de maartcirculaire komt het accres voor Steenbergen hoger uit. In de landelijke berichtgeving, zoals in Binnenlands Bestuur en andere vakbladen, is aangegeven dat er voor de jaren 2019 en verder een daling was te verwachten. Dat geldt echter niet voor gemeenten die de algemene uitkering, zoals Steenbergen doet, ramen in constante prijzen. Die gemeenten hebben een voordeel.

B. Ontwikkeling uitkeringsfactor
Dit is het gevolg van macro ontwikkeling van de verschillende maatstaven die gebruikt worden in de algemene uitkering. De uitkeringsfactor werkt als egalisatiepost in de algemene uitkering.

C. Plafond BTW compensatiefonds.
Dit is verreweg de grootste mutatie ten opzichte van de maartcirculaire. Met ingang van 2019 komt de voorschotregeling in het BTW compensatiefonds (BCF) te vervallen. Om dit goed te kunnen uitleggen wordt een zijstapje gezet naar het BCF.

Gemeenten zijn voor de meeste taken geen ondernemer in de omzetbelasting. Om ervoor te zorgen dat de BTW wel gecompenseerd kan worden, is er een BCF. Dit BCF kent een landelijk plafond. Dat is om te voorkomen dat het een open eind regeling wordt. Gemeenten kunnen de betaalde BTW dus declareren bij dat BCF. Blijven de declaraties van alle gemeenten samen onder het plafond, dan leidt dit tot voeding van het gemeentefonds met het verschil. Overschrijden zij het plafond, dan wordt er gekort. In de septembercirculaire 2017 werd nog rekening gehouden met een uitkering in het gemeentefonds over de jaren 2018-2022. Door het vervallen van de voorschotregeling wordt dit bedrag er nu met deze meicirculaire uitgenomen.

Er komt wel wat voor in de plaats. Jaarlijks wordt op basis van de laatste inzichten een voorschot opgenomen in de septembercirculaire en dit wordt afgerekend in de meicirculaire van het jaar daarop.

Op aanraden van onze adviseur (PAUW) hebben wij contact gezocht met de Provincie, die toeziet op onze financiën. Immers, deze correctie brengt veel gemeenten in de problemen, terwijl gemeenten er alleen op tekort gaan komen als het plafond wordt overschreden. En dat is voorlopig nog niet de verwachting. Op maandag 18 juni zijn de provinciaal toezichthouders bij elkaar gekomen om af te spreken hoe hier mee om te gaan. De lijn die is afgesproken is dat gemeenten de bevoorschotting als een stelpost

mogen meenemen als structurele dekking. Dit bedrag moet worden bepaald op basis van de werkelijke onderuitputting 2017 (landelijk ongeveer 149,5 miljoen) en mag jaarlijks niet oplopen. Het aandeel van Steenbergen in de onderuitputting bedraagt ongeveer 0,13%, dus dat komt neer op ongeveer 195.000 euro. Deze beleidslijn wordt gezien als tijdelijk voor de begroting 2019-2022. De toezichthouder vertrouwt erop dat er voor de begroting 2020-2023 meer duidelijk zal zijn. Wel wijst de toezichthouder op het risico dat het plafond binnen enkele jaren bereikt zal worden. Wanneer dat zal gebeuren is niet duidelijk. Mede gezien dit risico hebben wij deze dekking verwerkt met een volledige afbouw naar 2022. Dit is een voorzichtige lijn, maar dit stelt ons in staat om jaarlijks te monitoren en bij te stellen waar nodig.

D. Compensatie eigen inkomsten
Gemeenten halen zelf ook inkomsten binnen. De belangrijkste is de Onroerende Zaakbelasting (OZB). Als de waarde van de woningen stijgen, dan leidt dit tot een correctie in het gemeentefonds. Nu de waarden een stijging laten zien betekent dit een korting op de gemeentefonds uitkering. Hierbij wordt aangetekend dat de waardestijgingen, uitgaande van de huidige beleidslijn, nooit kunnen leiden tot een stijging van de tarieven die hoger is dan de inflatie. De waardestijging leidt dan tot correctie op het tarief.

E. Hoeveelheidverschillen
Het jaar 2018 is zodanig gevorderd dat op diverse maatstaven de aantallen meer definitief worden. Bij de berekening van de meicirculaire zijn deze geactualiseerd. Dit leidt tot verschillen.

F. Suppletie uitkering sociaal domein
Met ingang van 2019 wordt de integratie uitkering sociaal domein (een specifieke uitkering die gemeenten krijgen voor de drie nieuwe decentralisatietaken Jeugd, Wmo begeleiding en Participatiewet) overgeheveld naar de algemene uitkering in het gemeentefonds. Dit geeft herverdeeleffecten en daarin worden gemeenten, waar nodig, gecompenseerd. Dit is tijdelijk, want de verdeelmodellen voor het sociaal domein worden opnieuw bekeken.

G. Armoedebestrijding kinderen
Deze uitkering wordt met ingang van 2019 verlaagd

H. Decentralisatie uitkering schulden en armoede
Er wordt extra geld beschikbaar gesteld ter voorkoming van schulden en bestrijding van armoede.

I. Volumestijging Sociaal Domein
In de algemene uitkering wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de volumes in het sociaal domein. Dit geeft een effect in deze circulaire.

J. Overige kleine verschillen
Dit is een optelsom van allerlei kleine mutaties

<u>Effect op de perspectiefnota 2019</u>
De perspectiefnota 2019 liet een structureel sluitend meerjaren beeld zien. Onderstaand is een staatje opgenomen waarbij het effect van de meicirculaire wordt aangevuld op dit beeld. Dit leidt tot een nieuw saldo. Daarbij moet aangetekend worden dat wij een correctie moeten aanbrengen op de effecten van de maartcirculaire. Daarin is voor de jaren 2020 tot en met 2022 uitgegaan van een te hoge algemene uitkering (Per abuis was het bedrag voor de mutatie voor de integratie-uitkering sociaal domein twee keer meegenomen in de algemene uitkering).

	2019	2020	2021	2022
Perspectiefnota	V 137.000	V 529.000	V 921.000	V 1.176.000
Correctie	-	N 310.000	N 300.000	N 250.000
Meicirculaire	V 681.759	V 432.150	V 267.080	N 75.454
Nieuw saldo perspectiefnota	**V 818.759**	**V 651.150**	**V 888.080**	**V 850.546**

Effecten voor het sociaal domein

Zoals aangegeven wordt de integratie-uitkering voor het sociaal domein vanaf 2019 overgeheveld naar de algemene uitkering. Tot nu toe hebben wij binnen de gemeente Steenbergen de mutaties in het gemeentefonds voor het sociaal domein ook steeds apart gezet voor de drie decentralisaties in het sociaal domein. In het nieuwe saldo van de perspectiefnota is daarmee nog geen rekening gehouden. In het saldo zijn alle mutaties in het gemeentefonds betrokken, dus inclusief sociaal domein.

Het college adviseert u de gedragslijn om de mutaties apart te zetten voor het sociaal domein voorlopig vast te houden, maar - in samenspraak met het auditcommittee - wel te gaan bouwen aan een afzonderlijke begroting voor het volledige sociaal domein. Op deze manier krijgen we inzicht en overzicht en kan op termijn een betrouwbare raming van de structurele uitgaven worden gemaakt. Dan kan de koppeling met de rijksvergoeding worden losgelaten. Op dit moment hebben we nog te maken met grote risico's. Het loslaten achten wij op dit moment dan ook niet verantwoord.

	2019	2020	2021	2022
Nieuw saldo perspectiefnota	V 818.759	V 651.150	V 888.080	V 850.546
Sociaal Domein volumestijgingen (I)	N 562.625	N 425.323	N 297.946	N 207.172
Suppletie uitkering Sociaal Domein (F)	N 91.995	N 91.995	N 91.995	N 91.995
Armoedebestrijding kinderen (G)	V 7.586	V 7.586	V 7.586	V 7.586
Uitkering schulden en armoede (H)	N 29.606	N 29.606	-	-
Saldo perspectiefnota gecorrigeerd voor Sociaal Domein	**V 142.119**	**V 111.812**	**V 505.725**	**V 558.965**

Effecten 2018

Voor 2018 is het accres hoger dan werd verwacht. Dit geeft een voordeel van ongeveer 375.000 euro. De effecten worden meegenomen in de Tussenrapportage over 2018.

Risico's

De gemeentefondsuitkering wordt opgebouwd met verschillende parameters en maatstaven zoals aantal inwoners, woningen, uitkeringsgerechtigden, jeugdigen, ouderen enzovoort. Alles bij elkaar zijn het bijna 100 maatstaven. Voor de correcte berekening is het van belang dat onze registraties, waarop de maatstaven voor een groot deel op worden gebaseerd, op orde is. In onze risicoanalyse houden we rekening met dit risico.

Er zijn echter ook specifieke risico's verbonden aan deze meicirculaire. Deze worden hieronder weergegeven:

In de berekeningen van het gemeentefonds zien we vanaf 2023 nog steeds de opschalingkorting staan. Deze korting is gebaseerd op de ambities van het vorige kabinet om te komen tot grote gemeenten. De korting bedraagt landelijk 130 miljoen. Het valt buiten het bereik van onze meerjarenbegroting. In de begroting 2020 - 2023 moet daarom rekening worden gehouden met lagere inkomsten in de laatste jaarschijf.

Zoals aangegeven hebben wij een stelpost opgenomen voor de onderuitputting van het BCF. Daarbij hebben wij de beleidslijn van de Provincie gevolgd. Verder hebben wij, bij wijze van voorzichtigheid, een afbouw opgenomen. Hoe de realisatie zal uitpakken, kan op dit moment niemand voorspellen. Het kan mee- of tegenvallen. Aan de hand van de afrekeningen kijken we jaarlijks hoe we voor de meerjarenraming omgaan met deze stelpost. Valt het tegen, dan zijn we hierop in ieder geval al financieel voorbereid. Valt het mee, dan hebben we ruimte om extra uitgaven te kunnen doen. Dit draagt bij aan de gewenste wendbaarheid van onze begroting.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenbergen,

de secretaris,	de burgemeester,
M.J.P. de Jongh, RA	R.P. van den Belt, MBA